

Irlandzki system kwalifikacji

Spis treści:

- 1. Wprowadzenie – s. 2.**
- 2. Irlandzka Rama Kwalifikacji dziś – s. 2**
- 3. Krajowy Punkt Koordynacyjny (NCP) – s. 3**
- 4. Proces przygotowawczy – konsultacje z interesariuszami – s. 4**
- 5. Poziomy kwalifikacji INFQ – s. 4**
- 6. Przykładowe porównanie deskryptorów ERK i indykatorów INFQ – s. 6**
- 7. Akumulacja i przenoszenie osiągnięć – s. 7**
- 8. Odniesienie Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji – s. 9**
- 9. Irlandzki system szkolnictwa – s. 10**
- 10. Bibliografia – s. 14**

1. Wprowadzenie

W Irlandii funkcjonuje **Irlandzka Rama Kwalifikacji** (*The Irish National Framework of Qualifications, INFQ*). Na mocy *Qualifications (Education and Training) Act* z lutego 2001 roku powołana została do istnienia Krajowa agencja ds. kwalifikacji (*The National Qualifications Authority of Ireland, NQAI*).

Jej celem było stworzenie systemu kwalifikacji w Irlandii, w tym INFQ oraz promocja i objaśnianie działania systemu kwalifikacji interesariuszom na terenie kraju. W zamierzeniu rama ma obejmować wszelkie kwalifikacje możliwe do uzyskania w Irlandii. Zarówno te uzyskiwane w ramach edukacji formalnej (szkolnictwo), jak i edukacji pozaformalnej (oferowane przez inne podmioty, jak zakłady pracy czy organizacje obywatelskie, a nawet osoby prywatne, kursy doskonalące, kursy języka, szkolenia etc.).

2. Irlandzka Rama Kwalifikacji dziś

Na mocy ustawy *Qualifications and Quality Assurance (Education and Training) Act 2012* z 5 listopada 2012 roku, 6 listopada 2012 roku powołana została **Quality and Qualifications Ireland (QQI)**. Instytucja ta wchłonęła powołane wcześniej do przygotowania i obsługi Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji oraz systemu kwalifikacji w Irlandii instytucje:

- NQAI (*National Qualifications Authority of Ireland* – Krajową agencję ds. kwalifikacji);
- FETAC (*Further Education and Training Awards Council* – Radę ds. nadawania kwalifikacji w dalszej edukacji i szkoleniach);
- HETAC (*Higher Education and Training Awards Council* - Radę ds. nadawania kwalifikacji w edukacji wyższej poza uniwersytetami).

W skład QQI weszła także:

- IUQB (*Irish Universities Quality Board* - rada irlandzkich uniwersytetów ds. zapewniania jakości).

Wraz z powstaniem QQI przestały istnieć: NQAI, FETAC i HETA. QQI przejęła wszystkie ich funkcje oraz funkcje IUQB (nadawanie kwalifikacji i kontrola jakości) oraz wykonuje nowe, określone statutem (m.in. funkcja doradcza odnośnie polityki na rzecz zapewniania jakości edukacji, monitorowanie procedury zapewniania jakości podmiotów kształcących).

Liczba mieszkańców	PKB na mieszkańca (w euro)	Nakłady na edukację (procent PKB)
4 mln 588 tys.	35,2 tys.	6,5

3. Krajowy Punkt Koordynacyjny (NCP)

Jako ciało odpowiedzialne za ustanowienie i funkcjonowanie Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji, NQAI zostało wyznaczone przez Ministerstwo Edukacji i Nauki do pełnienia roli Krajowego Punktu Koordynacyjnego (*National Coordination Point* – NCP). Jako Krajowy Punkt Koordynacyjny, NQAI odpowiadało za proces odniesienia (referencji) Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Referencja ta była niezbędna, aby korzyści z wprowadzenia Europejskiej Ramy Kwalifikacji objęły także Irlandię – a są nimi ułatwienie uczenia się przez całe życie i migrowania między rynkami pracy w obrębie Unii Europejskiej.

By podjąć temu wyzwaniu, *The National Qualifications Authority of Ireland* powołał do wspólnych prac jako organy doradcze i eksperckie następujące instytucje:

- **National Council for Curriculum and Assessment (NCCA)** – kompetencje: program nauczania, wykształcenie ogólne; sektor szkolny. Działa od 2001 roku, na mocy Education Act z 1998 r. NCCA jest łącznikiem w kwestiach dotyczących Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji między sektorem szkolnym a NQAI.

- **Further Education and Training Awards Council (FETAC)** – kompetencje: edukacja dalsza i szkolenia. Działa od 2001 roku, na mocy *Qualifications (Education and Training) Act* z 1999 r.
- **Higher Education and Training Awards Council (HETAC)** – kompetencje: edukacja wyższa i szkolenia. Działa od 2001 roku, na mocy *Qualifications (Education and Training) Act* z 1999 r.
- **Irish Universities Association (IUA)** – kompetencje: edukacja wyższa. IUA jest organem reprezentującym siedem irlandzkich uniwersytetów, działa od roku 1997 na mocy *Universities Act* z tegoż roku. Celem jest dbanie o rozwój szkolnictwa wyższego i badań.

4. Proces przygotowawczy – konsultacje z interesariuszami

W roku 2009 powstała robocza wersja raportu o procesie odniesienia (referencji) Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Poddana została konsultacjom szerokiej reprezentacji interesariuszy, w skład której wchodziłi przedstawiciele pracodawców, związków zawodowych, nauczycieli szkolnych i akademickich, szkoleniowców, osób uczących się, ministerstw. Po uzgodnieniu wersji poprawionej została ona zaakceptowana przez podmioty odpowiadające za kontrolę jakości:

- *The Department of Education and Science;*
- *The Further Education and Training Awards Council;*
- *The Higher Education and Training Awards Council;*
- *The Higher Education Authority;*
- *The Irish Universities Quality Board;*
- *The National Qualifications Authority of Ireland.*

5. Poziomy kwalifikacji INFQ

W latach 2002/2003 NQAI określiło zasady budowy i funkcjonowania irlandzkiego systemu kwalifikacji. Opracowało m.in. deskryptory poszczególnych poziomów Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji (*Irish National Framework for Qualifications, INFQ*),

INFQ liczy dziesięć poziomów:

Przyporządkowanie głównych typów kwalifikacji poziomom Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji		
Poziomy Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK)	Poziomy Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji (INFQ)	Główne typy kwalifikacji na danym poziomie (<i>major awards</i>)
1	1	Level 1 Certificate
1	2	Level 2 Certificate
2	3	Level 3 Certificate Junior Certificate
3	4	Level 4 Certificate Leaving Certificate
4	5	Level 5 Certificate Leaving Certificate
5	6	Advanced Certificate Higher Certificate
6	7	Ordinary Bachelor's Degree
6	8	Honours Bachelor's Degree Higher Diploma
7	9	Master's Degree Postgraduate Diploma

8	10	Doctoral Degree Higher Doctorate
---	----	-------------------------------------

Oprócz kwalifikacji klasyfikowanych jako tzw. “główne” (*major awards*), uwzględnionych w powyższej ramce, system ten obejmuje też kwalifikacje:

- “pomniejsze” (*minor awards* – zakresowo mniejsze niż kwalifikacje “główne”. Zawierają efekty uczenia się wchodzące w skład kwalifikacji “głównych”, tworzące logiczną całość, którą można potwierdzać osobno);
- “uzupełniające” (*supplemental awards* – kwalifikacje zawierające efekty uczenia się, które są dodatkiem do istniejącej kwalifikacji “głównej”. W niektórych przypadkach uzyskanie takiej kwalifikacji jest warunkiem koniecznym zachowania prawa wykonywania zawodu);
- “specjalnego przeznaczenia” (*special purpose awards* – obejmują efekty uczenia się o bardzo wąskim zakresie. Mogą być częścią kwalifikacji „głównych”, stanowią jednak zwartą i osobną całość o konkretnym przeznaczeniu, np. zaświadczenie o kompetencjach w zakresie BHP (*Safe Pass*).

Kwalifikacje główne (*major awards*) obejmują efekty uczenia się w ramach irlandzkiego systemu szkolnictwa, począwszy od szkół podstawowych, po uniwersytety.

6. Przykładowe porównanie deskryptorów ERK i indykatorów INFQ

10-poziomowa Irlandzka Rama Kwalifikacji (INFQ) oparta jest na efektach uczenia się pogrupowanych na **wiedzę, umiejętności i kompetencje**. Wymagania na danym poziomie określone są one przez ogólne deskryptory poziomów, tzw. indykatory.

Porównanie indykatorów w INFQ i deskryptorów ERK na odpowiadających sobie poziomach

Indykatory Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji (NFQ) – poziom 10	Deskryptory Europejskiej Ramy Kwalifikacji (EQF) – poziom 8
<p>Systematyczne pogłębianie zrozumienia i zdobywanie wiedzy z obszaru awangardy nauki.</p> <p>Tworzenie i interpretacja nowej wiedzy, poprzez badania lub inne zaawansowane działania naukowe, o jakości uznanej przez autorytety.</p>	<p>Wiedza z obszaru awangardy w danej dziedzinie nauki i interdyscyplinarna.</p>
<p>Wykazanie się znaczącą liczbą umiejętności, technik, zdolności korzystania z narzędzi, materiałów związanych z daną dziedziną zgłębianej nauki.</p> <p>Stawianie czoła abstrakcyjnym wyzwaniom, w efekcie czego poszerzeniu i przedefiniowaniu ulega istniejąca wiedza proceduralna.</p>	<p>Najbardziej zaawansowane i specjalistyczne umiejętności i techniki, wliczając syntezę i ewaluację, wykorzystywane w celu rozwiązywania krytycznych problemów badawczych, a także poszerzające i na nowo definiujące istniejącą wiedzę oraz praktykę zawodową.</p>
<p>Branie osobistej odpowiedzialności i wykazywanie się inicjatywą w skomplikowanych i nieprzewidzianych sytuacjach (w kontekście zawodowym).</p> <p>Informowanie o wynikach badań i odkryciach kolegów po fachu; angażowanie się w krytyczne debaty; obejmowanie roli lidera w złożonych procesach społecznych.</p> <p>Nadzorowanie i krytyczna refleksja nad społecznymi normami i relacjami; podejmowanie działań mających na celu zmiany na tych polach.</p>	<p>Wykazywanie się rzeczywistym autorytetem, innowacyjnością, samodzielnością, nieskazitelną postawą naukową i zawodową, stałym wysiłkiem odkrywania nowych idei i procesów z obszaru awangardy danej dziedziny nauki.</p>

Indykatory poziomów oraz zgodne z nimi deskryptory dla poszczególnych typów kwalifikacji na danym poziomie zostały opracowane przez *The National Qualifications Authority of Ireland*. Ich celem jest objęcie wszystkich aspektów efektów uczenia się.

7. Akumulacja i przenoszenie osiągnięć

W 2005 roku FETAC (Rada ds. nadawania kwalifikacji w dalszej edukacji i szkoleniach) opracowała System Akumulacji i Przenoszenia Osiągnięć (*Credit Accumulation and Transfer System*). Powstał on jako część Common Award System. Wszystkie rodzaje kwalifikacji nadawanych przez FETAC przyporządkowane zostały poziomom od 1 do 6 i określono ich objętość wyrażaną w punktach (*credit points*). Intencją było stworzenie przejrzystego systemu klasyfikacji osiągnięć (*credits*), który można by dalej rozwijać. We współpracy z interesariuszami System Akumulacji i Przenoszenia Osiągnięć był odtąd doskonalony, aż w roku 2008 doczekał się uaktualnionej wersji.

System FETACS jest uzupełnieniem Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji. Przyporządkowuje liczbowe wartości osiągnięć wszystkim rodzajom kwalifikacji: głównym, pomniejszonym, uzupełniającym i specjalnego przeznaczenia. Dzięki transparentności Systemu Akumulacji i Przenoszenia Osiągnięć mogą lepiej oceniać wartość poszczególnych kwalifikacji i pozycjonować je w odniesieniu do innych osiągnięć. System FETACS został ponadto zaprojektowany jako kompatybilny z Europejskim Systemem Transferu Punktów (ECTS).

Objętość wszystkich rodzajów kwalifikacji do tej pory nadawanych przez FETAC ustalono na poziomie krajowym, co zapewnia tym wartościom i całemu systemowi stabilność i przejrzystość. Umożliwia także przenoszenie i akumulowanie poszczególnych osiągnięć między kwalifikacjami. Wartość liczbową oparta jest na szacunkowej ilości czasu, jaką trzeba poświęcić, by osiągnąć dany rezultat w ramach nauki/szkolenia. Innymi słowy odzwierciedla wysiłek, jaki należało włożyć, by dany efekt uzyskać.

W obszarze wyższej edukacji i szkoleń, zgodnie z rekomendacją *The Qualifications Authority's Technical Advisory Group on Credit (Higher Education Track)* zawartą w "Principles and operational guidelines for the implementation of a national approach to

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

kwalfikacje
po europejsku

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

credit in Irish higher education and training”, na poziomach 6-9 INFQ liczba punktów dla przykładowych kwalifikacji wynosi:

Poziom 6; Higher Certificate	= 120 credits
Poziom 7; Ordinary Bachelor Degree	= 180 credits
Poziom 8; Honours Bachelor Degree	= 180-240 credits
Poziom 8; Higher Diploma	= 60 credits
Poziom 9; Masters Degree (praca nauk. – <i>taught</i>)	= 60-120 credits
Poziom 9; Postgraduate Diploma	= 60 credits

W powyższym zestawieniu nie uwzględniono kwalifikacji na najwyższym poziomie INFQ: Doctoral Degree i Higher Doctorate (obie na poziomie 10), a także Masters Degree na podstawie badań naukowych (*by research – 9 poziom INFQ*), bo zazwyczaj nie przyporządkowuje im się objętości wyrażanych w punktach (*credit points*).

8. Odniesienie Irlandzkiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji

INFQ jest zbieżne z systemami kwalifikacji funkcjonującymi w Wielkiej Brytanii, zwłaszcza z ramami kwalifikacji w Anglii, Walii i Irlandii Północnej. Wynika to m.in. z dużego przepływu uczniów, studentów, kadry nauczycielskiej, a przede wszystkim pracowników między tymi krajami, z powodów czysto praktycznych starano się w miarę możliwości upodobnić ich systemy kwalifikacji do siebie (za “Qualifications can cross boundaries – a rough guide to comparing qualifications in UK and Ireland” z 1995 roku).

Dla Irlandii i Zjednoczonego Królestwa był to dobry wstęp do realizacji zaleceń Unii Europejskiej dotyczących odniesienia lokalnych, krajowych ram kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji.

Na potrzebę ustanowienia wspólnych dla całej Unii Europejskiej ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie wskazywało Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady (kwiecień 2008), zgodne z ustaleniami Traktatu lizbońskiego (grudzień 2007). Jednak już w czerwcu 1999 roku wystartował z inicjatywy europejskich ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe Program Boloński, którego celem było stworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (*European Higher Education Area – EHEA*). Wiązało się to z konsolidacją systemu kwalifikacji zdobywanych na uczelniach objętych tym procesem.

9. Irlandzki system szkolnictwa

System szkolnictwa w Irlandii jest głęboko związany ze strukturami wyznaniowymi. Przeważająca większość (ponad 90 proc.) szkół podstawowych zarządzana jest przez Kościół rzymskokatolicki i podległe mu organizacje. Pozostałe również mają charakter wyznaniowy: około 6 proc. podlega Kościołowi Irlandii (autonomiczna odmiana Kościoła anglikańskiego), reszta to szkoły wieloreligijne lub mniejszości wyznaniowych. Szkół podstawowych o charakterze świeckim niemal w Irlandii nie ma.

Wśród szkół średnich Kościołowi rzymskokatolickiemu również podlega większość placówek (są własnością prywatną zarządzaną przez klasztory, parafie, władze diecezjalne itd.). Pozostałe to w większości szkoły międzyreligijne, czyli w praktyce również z kulturą dominantą katolicką. I znów – szkoły ponadpodstawowe niewyznaniowe to zaledwie drobny promil, nieistotny na tle całej panoramy.

W irlandzkim szkolnictwie istnieje podział na:

- szkoły podstawowe (*primary schools*);
- szkoły ponadpodstawowe (*secondary schools*);
- szkoły wyższe (*thertiary education*).

Obowiązek szkolny obejmuje dzieci w wieku od sześciu do szesnastu lat. Młodsze dzieci często jednak uczęszczają do odpowiednika polskiej zerówki: *pre-school*. Ma ona dwa poziomy:

- dla czterolatek (*junior infants* – dziecko musi mieć ukończone cztery lata, wymuszają to przepisy ubezpieczeniowe);
- dla pięcioletek (*senior infants*).

Szkoły podstawowe

Szkoły podstawowe są bezpłatne (mimo że często są prowadzone przez instytucje kościelne, to wspiera je fundusz państwowy). Różnice programowe pomiędzy poszczególnymi szkołami, a także dotyczące metodyki nauczania, mogą być spore, wspólny jest jednak rdzeń: podstawa programowa (curriculum) ustalona w 1999 roku. Szkoła podstawowa ma sześć klas (od sześciolatek do dwunastolatek), a wliczając zerówki – osiem.

Oprócz tradycyjnych szkół wyznaniowych i wielowyznaniowych, gdzie językiem nauczania jest angielski, można wyróżnić szkoły *gaelscoileanna*, w których językiem wykładowym jest irlandzki.

Przekazywana w szkołach podstawowych wiedza pogrupowana jest w sześć przedmiotów:

- język angielski i irlandzki (*gealige*);
- matematyka;
- edukacja społeczna, środowiskowa i naukowa;
- sztuka (włączając muzykę, teatr, multimedia etc.);
- wychowanie fizyczne;
- edukacja społeczna, osobista i zdrowotna.

Celem na tym etapie jest wyzwolenie talentów ucznia i harmonijny rozwój ogólny, a także identyfikacja predyspozycji. Naukę kończy egzamin, po którym uczeń zostaje dopuszczony do nauki w szkole średniej (*secondary school*).

Szkoły ponadpodstawowe

Do szkół ponadpodstawowych (secondary school) uczęszcza młodzież w wieku 12-18 lat. Do lat 16 nauka jest obowiązkowa. Edukacja w szkołach ponadpodstawowych podzielona jest na trzy etapy:

- **Junior Cycle** (klasy 1-3);
- **Transition Year** (czwarta klasa – nieobowiązkowa, dostępna uczniom większości Secondary schools. Pomaga rozwijać dodatkowe zainteresowania, przygotowuje do dorosłego życia);
- **Senior Cycle** (klasy 5-6).

Na etapie Junior Cycle funkcjonują cztery różne rodzaje szkół: tradycyjne, wielokierunkowe, podobne do wielokierunkowych szkoły publiczne (ale inaczej finansowane i zarządzane) oraz zawodowe. Trzyletnią edukację kończy egzamin: Junior Certificate. Nieobowiązkową naukę w klasach 5-6 (Senior Cycle) kończy jeden z trzech egzaminów:

- tradycyjny: **Established Leaving Certificate**;
- zawodowy: **Leaving Certificate Vocational Programme**;
- praktyczny: **Leaving Certificate Applied**

W ramach przygotowania do egzaminów Leaving Certificate uczniowie uczą się co najmniej pięciu, zwykle siedmiu przedmiotów z dostępnej listy. Wśród nich musi być język irlandzki. Najpopularniejszy jest egzamin **Established Leaving Certificate** – to podstawa dla osób planujących dalszą naukę w szkołach wyższych (co najmniej pięć przedmiotów do zaliczenia, choć mało kto ogranicza się do tej liczby).

Leaving Certificate Vocational Programme wymaga zdania pięciu przedmiotów, ale dobór ich nie jest przypadkowy. Są pogrupowane komplementarnie, egzamin ten sprawdza bowiem kompetencje do dalszej pracy zawodowej (specjaliście w obróbce metali bardziej przyda się umiejętność rysunku technicznego niż starożytna greka czy muzyka).

Najmniej wymagający jest egzamin **Leaving Certificate Applied**. Sprawdza elementarną zdolność do funkcjonowania w społeczeństwie i nie umożliwia dalszej nauki w szkołach wyższych.

Wynik egzaminu Leaving Certificate determinuje szanse dostania się na studia wyższe.

Szkolnictwo wyższe

Naukę na uczelni podejmuje 55 procent osób, które zdały egzamin Leaving Certificate.

Uczelnie wyższe w Irlandii można podzielić na cztery grupy:

- **Uniwersytety**

Podobnie jak polskie uniwersytety, oferują szerokie spektrum edukacji: od specjalizacji humanistycznych, przez nauki ścisłe, po medycynę.

- **Uczelnie techniczne**

Podobnie jak polskie politechniki, kształcą wysokiej klasy specjalistów w zawodach technicznych, a także w specjalistycznym biznesie.

- **Kolegia edukacyjne**

Nauka w nich umożliwia zdobycie tytułu *Bachelor*.

- **Kolegia prywatne**

Są pozycjonowane na tym samym poziomie co uczelnie publiczne, umożliwiają zatem zdobycie tych samych kwalifikacji. Aby uczęszczać do kolegiów prywatnych, trzeba opłacać czesne. Specjalizują się w kształceniu wysokiej klasy specjalistów i kursach biznesowych.

Studując na uczelni wyższej w Irlandii można zdobyć następujące stopnie naukowe:

- **Higher Certificate** – kwalifikacja przyznawana po ukończeniu dwuletniego kursu;

- **Ordinary Bachelors Degree** – podstawowy stopień licencjacki przyznawany po ukończeniu trzyletnich studiów dziennych;

- **Honours Bachelors Degree** – wyższy stopień licencjacki przyznawany po skończeniu czteroletnich (rzadziej trzyletnich) studiów;
- **Graduate Diploma** – certyfikat dla absolwentów studiów podyplomowych, przyznawany zazwyczaj po jednorocznym kursie zawodowym;
- **Master's Degree** – odpowiednik polskiego tytułu magistra, przyznawany za osiągnięcia naukowe i/lub po ukończeniu studiów (zazwyczaj dwu-, rzadziej jednoletnich);
- **Doctor of Philosophy (PhD)** – odpowiednik polskiego tytułu doktora przyznawany po trzyletnich specjalistycznych badaniach naukowych zakończonych niekwestionowanym oryginalnym osiągnięciem.

Przy uwzględnieniu założeń Procesu Bolońskiego, relacje poziomów kwalifikacji w szkolnictwie wyższym przedstawiają się następująco:

poziomy European Qualifications Framework	poziomy ("cykle") European Higher Education Area	poziomy The Irish National Framework of Qualifications
8	Trzeci cykl	10
7	Drugi cykl	9
6	Pierwszy cykl	8//7
5	Krótki cykl	6

10. Bibliografia

Dokumenty:

1. „Referencing of the Irish National Framework of Qualifications (NFQ) to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF)”, National Qualifications Authority of Ireland, 2009
2. “Qualifications can cross boundaries – a rough guide to comparing qualifications in the UK and Ireland”, QAA, Ofqual
3. “Report on referencing the qualifications and credit framework to the european qualifications framework for lifelong learning”, Qualifications and Curriculum Development Agency, CEA Rewarding Learning
4. “Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie”
5. “Słownik kluczowych pojęć związanych z krajowym systemem kwalifikacji” pod red. Stanisława Sławińskiego

Źródła internetowe:

1. www.qqi.ie
2. <http://www.iuqb.ie/en/homepage.aspx>
3. <http://www.qualificationsrecognition.ie/>
4. <http://www.nqai.ie/>
5. http://www.nfq.ie/nfq/en/FanDiagram/nqai_nfq_08.html
6. <http://www.hea.ie/>
7. <http://wiedzaiedukacja.eu/archives/6592#27>
8. http://wyborcza.pl/1,75477,11455360,Polacy_w_Irlandii_Wiecej_jest tylko_Irlan dczykow.html